

C-16/22. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2022. január 6.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberlandesgericht Graz (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. december 21.

Fellebbező:

MS

A másik fél az eljárásban:

Staatsanwaltschaft Graz

Az alapeljárás tárgya

Európai nyomozási határozat (ENYH), kibocsátó és igazságügyi hatóságok

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikke (1) bekezdésének első mondatát és 2. cikke c) pontjának i. alpontját, hogy egy német, a belső jog által bizonyos bűncselekmények tekintetében az ügyészség jogainak és kötelezettségeinek gyakorlására feljogosított, adójogi bűncselekményeket vizsgáló és adónyomozó-hatóságot is az e rendelkezések értelmében vett „igazságügyi hatóságnak” és „kibocsátó hatóságnak” kell tekinteni?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2014/41 irányelv), különösen az 1. cikk (1) bekezdésének első mondata és a 2. cikk c) pontjának i. és ii. alpontja

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (az Európai Unió tagállamaival büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésről szóló szövetségi törvény, Ausztria; a továbbiakban: EU-JZG)

Abgabenordnung (az adózás rendjéről szóló törvény, Németország; a továbbiakban: AO)

Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló törvény, Németország; a továbbiakban: IRG)

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 A Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Düsseldorf (az adójogi bűncselekményeket vizsgáló és adónyomozó-hatóság, Düsseldorf, Németország; a továbbiakban: Finanzamt) adócsalás gyanúja miatt folytat nyomozást a terhelttel, MS-sel szemben. A gyanú szerint a terhelt a 2015 és 2020 februárja közötti időszakban egy korlátolt felelősségű társaság ügyvezetőjeként elmulasztotta valószínűsíthetően 1,6 millió euró adóvonzattal járó, egy bordélyház működtetéséből származó bevételeinek bevallását.
- 2 A tényállás tisztázása érdekében a Finanzamt európai nyomozási határozatot (a továbbiakban: ENYH) bocsátott ki, amelyet 2020. július 23-án továbbított a Staatsanwaltschaft Graz (grazi ügyészség, Ausztria) részére. A Finanzamt azt

kérte az ügyészségtől, hogy szerezze be a terhelt nevén egy osztrák banknál vezetett két bankszámla kivonatait.

- 3 Az ENYH-t a Finanzamt igazgatója írta alá. Az ENYH-nak „Az európai nyomozási határozatot (ENYH) kibocsátó hatóság adatai” című K. szakaszában az „igazságügyi hatóság” mezőt jelölték meg.
- 4 Az osztrák Strafprozessordnung (büntetőeljárási törvénykönyv) értelmében egy bank csakis akkor kötelezhető a bankszámlákkal kapcsolatos információk közlésére és a bankszámlakivonatok kiadására, ha azt az ügyészség bírósági jóváhagyás alapján nyomozási határozatban elrendeli. Az osztrák ügyészség bírósági jóváhagyás hiányában nem rendelhet el ilyen nyomozási cselekményt.
- 5 2020. augusztus 3-án a grazi ügyészség elrendelte az ENYH végrehajtását. A Landesgericht Graz (grazi regionális bíróság, Ausztria) 2020. augusztus 5-én jóváhagyta a végrehajtást, a grazi ügyészség pedig 2020. augusztus 7-én elrendelte a nyomozási cselekmény végrehajtását.
- 6 A terhelt fellebbezést nyújtott be a Landesgericht Graz (grazi regionális bíróság) végrehajtást jóváhagyó augusztus 5-i végzése ellen. A terhelt által Németországban benyújtott fellebbezés nem volt eredményes.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 7 A terhelt úgy véli, hogy a Finanzamt nem minősül a 2014/41 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése és 2. cikkének c) pontja értelmében vett kibocsátó és igazságügyi hatóságnak, és ezért nem bocsáthat ki ENYH-t. A Finanzamt nem rendelkezik az ahhoz szükséges önállósággal, függetlenséggel és utasíthatatlansággal, hogy igazságügyi hatóságnak minősüljön. A Finanzamt nem hasonlítható az ügyészséghez, hanem az adónyomozó-hivatal tisztviselői csupán az ügyészség kiegészítő tisztviselőinek tekintendők. A Finanzamt kibocsátó hatóságnak sem tekinthető, mivel az ENYH-t nem érvényesítette valamely igazságügyi hatóság a 2014/41 irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében véve.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 8 A kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik az Oberlandesgericht Wien (bécsi regionális felsőbíróság, Ausztria) 2020. június 2-i határozatára, amelyben az említett bíróság megállapította, hogy a német adóhivatalok a német AO szerinti eljárásokban az ügyész jogait gyakorolják, és annak feladatait látják el, és így a 2014/41 irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében vett igazságügyi hatóságként járnak el. Azokat tehát a 2014/41 irányelv értelmében vett „kibocsátó hatóságnak” kell tekinteni.
- 9 A vonatkozó német jogszabályi rendelkezések e tekintetben a következőket írják elő:

Az AO 386. §-ának (2) bekezdése[:]

„Az adóhatóság [...] önállóan folytatja le a nyomozást, ha a tényállás:

[...] kizárólag adóbűncselekménynek minősül [...]”

Az AO 399. §-ának (1) bekezdése:

„Ha az adóhatóság a 386. § (2) bekezdése értelmében önállóan folytatja le a nyomozást, az ügyészséget a nyomozati szakaszban megillető jogokat és kötelezettségeket gyakorolja.”

- 10 A kérdést előterjesztő bíróságnak a 2014/41 irányelvet a nemzeti jogba átültető EU-JZG, pontosabban az EU-JZG 55–55m. §-a alapján kell megítélnie a Finanzamt ENYH-jának végrehajthatóságát. Az EU-JZG 55. §-ának (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „Amennyiben a kibocsátó államban az eljárást nem igazságügyi hatóság folytatja le, az európai nyomozási határozat csak akkor hajtható végre, ha a kibocsátó hatóság határozata ellen bíróság előtt jogorvoslattal lehet élni, és a nyomozási határozatot a kibocsátó állam valamely igazságügyi hatósága jóváhagyta.” Ha ezek a feltételek nem állnak fenn, akkor az ENYH nem hajtható végre az 55a. § (1) bekezdésének 9. pontja alapján.
- 11 A Németországi Szövetségi Köztársaság Európai Unió melletti állandó képviselőjének nyilatkozata szerint a 2014/41 irányelv 2. cikkének c) pontjával összhangban a német közigazgatási hatóságoktól érkező ENYH-kat rendszerint a közigazgatási hatóság székhelye szerinti regionális bíróság mellett működő ügyészségnek kell érvényesítenie. A tartományok azonban az érvényesítési hatáskört szabadon átruházhatják valamely bíróságra, illetve az ügyész általi érvényesítésre vonatkozó hatáskört helyi szinten más módon is szabályozhatják. Az AO 386. §-ának (2) bekezdése alapján bűnügyi nyomozás önálló lefolytatására hatáskörrel rendelkező német adóhatóságoktól érkező megkereséseket nem szükséges igazságügyi hatóságnak vagy bíróságnak érvényesítenie. Ilyen esetben az adóhatóságok az AO-nak az IRG 77. §-ának (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 399. §-ának (1) bekezdése alapján az ügyész jogait gyakorolják, és annak feladatait látják el, és az irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében vett igazságügyi hatóságként járnak el.
- 12 Mivel az ENYH-t nem érvényesítette igazságügyi hatóság a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának második mondata alapján, felmerül a kérdés, hogy a Finanzamt a 2014/41 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett igazságügyi hatóságnak és az irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja értelmében vett ügyésznek tekinthető-e az ENYH kibocsátása szempontjából. Amennyiben erre a kérdésre nemleges választ kell adni, úgy az ENYH nem hajtható végre Ausztriában.
- 13 Különösen a következő érvek szólnak az ellen, hogy egy, a belső jog alapján bizonyos bűncselekmények tekintetében az ügyészségek jogait és kötelezettségeit

gyakorló német adóhivatalt a 2014/41 irányelv értelmében vett kibocsátó és igazságügyi hatóságnak kell tekinteni:

Az említett irányelv 1. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében az ENYH olyan bírósági határozat, amelyet valamely igazságügyi hatóság ad ki vagy érvényesít. A 2. cikk c) pontjának ii. alpontja szerint az ENYH-t nemcsak bíró vagy ügyész bocsáthatja ki, hanem bármely más, a kibocsátó állam által meghatározott és az adott ügyben a büntetőeljárás során nyomozó hatósággént eljáró illetékes hatóság is, amely a nemzeti jog szerint hatáskörrel rendelkezik a bizonyítékgyűjtés elrendelésére. Ebben az esetben azonban az ENYH-nak a végrehajtó hatóság részére történő továbbítását megelőzően egy kibocsátó állambeli bírónak vagy ügyésznek érvényesítenie kell azt.

Ennek megfelelően a Bíróság a Staatsanwaltschaft Wien ítélet (C-584/19, EU:C:2020:1002) 46. pontjában megállapította, hogy az ENYH csak akkor hajtható végre, ha az azt kibocsátó hatóság a 2. cikk c) pontjának i. alpontja értelmében vett kibocsátó hatóság, vagy ha ezt a határozatot egy igazságügyi hatóság érvényesítette a továbbítását megelőzően.

Az uniós jogalkotó tehát olyan különleges jogállást biztosított a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontjában említett kibocsátó hatóságok (bírók és ügyészek) számára, amellyel az e rendelkezés ii. alpontjában említett hatóságok nem rendelkeznek. Ezért a nyomozó hatóságok által kibocsátott ENYH-kat a továbbításukat megelőzően érvényesíteni kell, azaz érdemben meg kell vizsgálni a 2014/41 irányelv (11), (12) és (15) preambulumbekkezdésében, valamint 6. cikkének (1) bekezdésében említett elvek fényében.

A C-584/19. sz. ügyben a Bíróság megállapította, hogy a 2014/41 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését és 2. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy a kibocsátó és igazságügyi hatóság fogalma alá tartozik valamely tagállam ügyésze vagy általánosabban valamely tagállami ügyészség, függetlenül az ügyész vagy az ügyészség és e tagállam végrehajtó hatalma között esetlegesen fennálló, törvényben meghatározott alárendeltségi viszonytól, és attól, hogy az említett ügyész vagy ügyészség ki van téve azon kockázatnak, hogy közvetlenül vagy közvetetten alá lehet rendelve a végrehajtó hatalomtól származó egyedi rendelkezéseknek vagy utasításoknak az ENYH kibocsátására vonatkozó határozat meghozatala keretében.

Az adónyomozó-hatóságokat ezzel szemben nem említi a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja, és azok egyértelműen különböznek az ügyészségtől, mivel az adónyomozó-hatóságok a végrehajtó hatalom részét képező közigazgatási hatóságok, amely nem önállóak, nem függetlenek, és utasíthatók. Egy német adóhivatal csak bizonyos bűncselekmények esetében

folytathatja le önállóan a bűnügyi nyomozást, és az ügyészség bármikor és indokolás nélkül magához vonhatja az eljárást.

- A C-66/20. sz. ügyre vonatkozó 2021. március 11-i indítványában Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok megállapította, hogy az ügyészség a bíróságok előtt a törvényesség védelmezőjeként jár el, az igazságszolgáltatás valódi résztvevője, és nem kizárólagosan, és nem is elsősorban a közigazgatási szerv érdekét szolgálja, hanem a törvény betartásának általános érdekét. A 2014/41 irányelv 2. cikkének célja az, hogy a közigazgatási hatóságok az ENYH-t annak továbbítása előtt az igazságügyi hatóságok által érvényesíttessék, és e cél megghiúsulna, ha a végrehajtó hatalom részét képező hatóságokat egyenértékűnek tekintenék az igazságügyi hatóságokkal.
- 14 A Bíróság C-584/19. sz. ügyben hozott ítéletében azonban emellett is találhatók érvek, hogy valamely adóhivatalt a 2014/41 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének első mondata és 2. cikke c) pontjának i. alpontja értelmében vett kibocsátó és igazságügyi hatóságnak kell tekinteni:
- A 2014/41 irányelv 2. cikkének c) pontja a kibocsátó hatóságnak minősülést ahhoz az egyetlen feltételhez köti, hogy a bíróságok és a bírói, nyomozási bírói vagy ügyészi tisztséget betöltő személyek az adott ügyben hatáskörrel rendelkeznek.
- A 2014/41 irányelv konkrét rendelkezéseket tartalmaz annak biztosítására, hogy az ENYH kibocsátását a bírósági határozatok meghozatalával kapcsolatos garanciák övezzék (például az alapvető jogok és a hatékony jogvédelemhez való jog tiszteletben tartása).
- Az ENYH kibocsátásának egyedüli célja egy vagy több olyan konkrét nyomozási cselekmény gyorsított végrehajtása bizonyítékszerzés céljából, amely nem olyan jellegű, hogy sértené az érintett személy szabadsághoz való jogát.